

un significat idèntic: el gat és qui situa el lector en un món nocturn meravellós en el qual les escenes quotidianes prenen un relleu especial, que és allò que el poeta -que mentre la gent dorm és a l'aguait com els gats- ha de saber captar (247). A part del símbol de la lluna com a ideal, un altre dels temes de la narrativa carneriana de 1903. L'epíleg és el que retorna els peus a terra al lector, una vegada l'aventura literària ha conclòs:

"Malhaurat! desperta, retorna a la vida. D'infants no n'hi ha; és una mentida. Les infanteses són acabades com les bruixes, els morts y les fades."

Al llarg del llibre ens hem estat movent, doncs, en un terreny perfectament acotat, que a primera vista és el de la infantesa, però que al mateix temps és el de la idealitat inherent tant a la infantesa com a l'art. Un món de mentida, perquè queda al marge de la realitat. Total, la mateixa reflexió estètica de la narrativa d'aquest temps i de bona part de la poesia. Amb uns mateixos temes recurrents i amb la típica simbologia de la infantesa com a ingenuïtat idíl·lica, que després desenvolupa a Els fruits saborosos. Amb l'agravament que aquí ha anat a buscar la infantesa més exemplar possible: la de Jesús. L'element religiós, doncs, actua novament a nivell funcional.

Un marc acotat, a més, que ve donat per les convencions de la rondalla infantil, gènere que camufla perfectament alguns dels elements típicament carnerians: el "*march daurat y senzillet*" que presagia el gat en el pròleg. La més representativa de les constants carnerianes que es desprenen d'aquesta concepció de la literatura i que s'expressen mitjançant el filtre de la idealització de la infantesa és la fixació d'un món tranquil, harmònic, feliç i idíl·lic pel qual es belluguen els protago-

nistes en instants quotidians i humanitzats de la seva vida:

"El conillet (...) vivia satisfet, sense més amohino que el de refilar-se un bigoti molt bufó que tenia" (El conill)

Especialment quan entren en escena els personatges bíblics i sobretot Jesús, que juga amb els estels, el volten papallones, etc. Així se'ls presenta a La rata-pinyada, la primera de les narracions:

"Veus aquí que a Bethlem fa una pila de temps que hi havia un Home y una Dona que vivían en santa pau.

Ell era fuster, molt trevallador, poch amich d'enrahonar, fort y pacient.

Ella era joveneta, tenia molta trassa a filar y era un tros de pa.

Sí ell era bo, ella encara ho era més; vaja, que vivían com Josep y Maria.

Aquella casa dava joia de veure: tot feya goig, tot resplandia y això que no tenían pas servey, y que ja se sap que els fusters fan encenalls y serradures y taques d'aiguacuit. Això sí, un bé de Déu de testos a la galeria -que.s l'alegria dels pobres- y un canari en una gàvia que may se cansava de refilar, y tota la casa ab una olor de llenzols blancs ab voles d'aromer, que.ls àngels hi cantaven, y això no és un dir, que hi cantaven de debò."

Tot és bonhomia, tant per les convencions del gènere com pels interessos estètico-ideològics de l'autor: "el bon gat" (Pròlech, pel gat), "l'aranya, que era tota bonatxassa" (L'aranya), "la lluna és una bonatxassa molt condescendent ab la quitxalla" (La somera) o la papallona, que "s'adormí com un bonifassi" (El papelló). Fins i tot hi ha bonhomia en els personatges negatius típics del maniqueisme de les rondalles. Aquí, els dimonis. Uns dimonis ben poc "diabòlics", que es comporten cívicament ("vols prendre alguna cosa?", ofereix el rei dels diables a La tortra), que tenen bon gust (així s'expressa a

L'aranya) i que redueixen les seves malifetes a bromes infantils:

"En el bosch hi havia un diable de color de bitxo que havia fet mil y una malifetes. Temptava als llenyataires quan s'anava fent fosch y passava sota els arbres alguna pastoreta; feya relliscar a les dones que tornaven de la font ab els cantis plens; quan els homes dinaven al mitjdia els tirava mosques a la sopa; movia renyines entre els més amichs; és dir, totes se les pensava" (La tortra).

Una imatge de civilitat que és present arreu (els animals quan dialoguen es tracten sempre de vostè i el conill quan és davant dels lleons famolencs encara s'entreté a aixecar la pota "com per a donar la benvinguda a la concurrència") i que connecta amb la voluntat d'humanització de la natura d'acord amb uns determinats criteris de comportament social. Una humanització que torna a ser producte de les convencions del gènere, però que al mateix temps il·lustra les motivacions de Carner, principalment pel que fa a la idea de control del món exterior mitjançant la literatura.

No hi manca el distanciament. Com en la poesia, és una forma més d'advertir que tot el que passa és idealitat, pura mentida (248). És clar que ara ho fa amb la ingenuïtat i la simplicitat que caracteritzen un dels punts estructurals típics de la rondalla infantil: la complicitat amb el lector. Amb frases intercalades del tipus "que veure plorant a un home ab barba fa una pena!" (La rata-pinyada) o "això, naturalment, dit en una llengua d'aquelles que a Europa només la saben els alemanys més saberuts" (L'aranya); i amb finals artificiosos com el de La rata-pinyada: "Déu ens guardi y la Verge Santíssima y Sant... (aquí s diu el nom del Patró del poble)".

5- EVOLUCIÓ IDEOLÒGICA I
CLARIFICACIÓ POLÍTICA

CONSIDERACIONS GENERALS

Durant 1905 i 1906 culmina l'evolució que condueix Josep Carner i els seus companys de grup vers el Noucentisme. Són uns anys en què la clarificació estètica del període anterior es complementa amb una nova concreció, ara ideològica o política, que és la que apropa definitivament el grup vers els postulats de Prat de la Riba i la Lliga Regionalista després d'un temps de silenci en què es va gestant el pas des de la militància -més o menys combativa, segons els casos- a les files de la Unió Catalanista. L'afiançament del procés coincideix pràcticament amb l'escissió en el si del partit produïda el 1904 arran de la visita d'Alfons XIII a Barcelona. Una escissió que provoca que la Lliga es constitueixi definitivament com a partit polític representant d'una classe social concreta. Senyal que la clarificació és per ambdues bandes, cosa que facilita un apropament que acaba convertint-se en compromís actiu. No deu ser pas casuali-

tat que, en Carner, els primers símptomes d'aquesta maduració siguin de la segona meitat de 1904 i coincidint quasi exactament amb el debat posterior a l'escissió.

Aquesta adscripció fa que la selecció estètica prèvia s'acabi de perfilar en funció dels principis assumits -amb alguns canvis fins i tot-, i que, sobretot, s'afegeixi càrrega ideològica als textos, des del moment que l'escriptor es va configurant com a intel·lectual orgànic -amb una funció predeterminada que se circumscriu a l'àmbit social i no només al cultural- i accepta que la literatura és un element més en la programació política global. Aquesta càrrega possibilita la reinterpretació d'una estètica ja pràcticament fixada amb anterioritat, per la qual cosa condiona per força la intencionalitat de l'autor i la lectura última de la seva obra. És ara i no abans quan pot parlar-se de Noucentisme, un moviment que no podem definir pas per criteris purament estètics sinó per concordança d'aquesta doble selecció d'opcions. Fins al punt de poder afirmar que només existeix una "estètica noucentista" des del moment que els elements que teòricament la configuren són susceptibles de ser reinterpretats ideològicament. Tot plegat, a la pràctica, queda ben il·lustrat el 1906 a Els fruits saborosos, amb indicis clars ja a Primer llibre de sonets (1905). I en la teoria, en l'afiançament d'una sèrie de conceptes -especialment el de ciutadanisme- i la reformulació d'altres -com és ara el classicisme- per tal d'evitar una lectura purament estètica. O bé en la reflexió sobre l'evolució de la poesia catalana i de la funció social del poeta en el seguit d'articles que, des de finals de 1904, culminen el 1908 en De l'acció dels poetes a Catalunya.

Entrem així en una nova etapa que ja és la defini-

tiva a l'hora d'estudiar la formació de l'intel.lectual noucentista des de la perspectiva de Carner i el seu grup. Una etapa més estabilitzada en què no tenen tant sentit plataformes pròpies de caire combatiu com "Catalunya" -la revista desapareix el maig de 1905- i en què es produeix la incorporació progressiva a "La Veu de Catalunya", ja no només amb col.laboracions literàries sinó amb articles polítics compromesos que demostrin la fidelitat al programa i a les consignes polítiques de cada moment (1). El lideratge de Torras i Bages va essent substituït pel de Prat de la Riba tot i que Carner i Bofill continuen representant la via d'unió entre catolicisme i Noucentisme, ara des de postures més obertes.

S'observen també els primers símptomes de reestructuració del grup per tal de configurar el model del que serà ja un equip noucentista, directament vinculat a la Joventut Nacionalista i a les plataformes que en depenen. Un equip que començarà a actuar amb força en els anys posteriors a 1906 i que mantindrà la seva influència col.lectiva ben bé fins a l'aparició de "La Revista" el 1915. La reestructuració passa per la desmobilització de gent com Rafael Masó o Joan Alzina i Melis i la incorporació de nous membres (Josep Mª López-Picó, Francesc Sitjà i Pineda, Josep Martí i Sàbat o, més lateralment, Manuel Reventós).

Des de la desaparició de "Catalunya" els canals d'actuació també són uns altres. El centre d'operacions ja no pot ser el local on es reuneix la redacció de la revista ni l'Acadèmia Catalanista de la Congregació Mariana, de la qual es van desvinculant progressivament. En un moment de manca de plataformes pròpies el centre d'operacions passa a ser l'Ateneu Barcelonès, lloc des d'on es concep la tertúlia de Cal.liguenia, una de les

activitats més significatives dels anys posteriors. També són anys de gestació d'un altre model de revista, més afí a les noves circumstàncies, cosa que no culminarà fins a "Empori" el 1907. Mentrestant, al marge de la integració en les tribunes properes al partit -primer a "La Veu de Catalunya" i el mateix 1907 a "La Cataluña"- es detecten alguns indicis d'incorporació en plataformes que ja no són pas pròpies, com és ara "Art Jove" o, en el cas particular de Carner, "Biblioteca Clàssica Catalana". A part d'aprofundir l'expansió vers Mallorca mitjançant l'entrada a la revista "Mitjorn" i la col.laboració amb el grup mallorquí encapçalat per Miquel Ferrà.

Per últim, no podem oblidar que 1905 i 1906 són els anys en què Carner enceta una segona temptativa teatral ara en el si dels Espectacles-Audicions Graner. Una nova experiència que, a l'hora de la veritat, és ben poc significativa però que afegeix tres nous títols a l'opus carnerià, tots ells de 1905: El comte l'Arnau, La Fustots i El miracle del Tallat.

CLARIFICACIÓ POLÍTICA I REESTRUCTURACIÓ DE L' IDEARI

SELECCIÓ D'OPCIÓNS

Durant la seva tercera etapa -de gener a maig de 1905- la revista "Catalunya" retorna al model de la primera i es converteix novament en una publicació quinzenal, més al dia de l'actualitat i amb un caire més combatiu. La raó fonamental és l'acostament definitiu dels seus responsables a la política de la Lliga Regionalista, cosa que provoca el descartament de les altres opcions polítiques i la reestructuració de l'ideari. Els darrers mesos de la revista il.lustren el canvi.

Primerament, el descartament d'altres opcions polítiques. Amb aquesta finalitat Josep Carner publica a "Catalunya", ja des del primer número de 1905, la secció Converses de n'Olaguer Recó, en què l'autor dialoga amb el seu alter ego sobre qüestions de l'actualitat política. Aquestes converses -cinc en total (2)- són les

col.laboracions més característiques de la tercera etapa de "Catalunya". Si són tan importants és perquè Carner hi adopta per primera vegada una actitud militant, la qual cosa és símptoma de la seva evolució ideològica. També perquè cada una d'elles està dedicada a una opció diferent, de manera que il.lustren perfectament la selecció gràcies a la seva intenció de demostrar que només hi ha un catalanisme factible. En tercer lloc, perquè Carner es val per primer cop d'un dels pseudònims que acabarà essent dels més habituals. I per últim, perquè l'eix central de cada una de les reflexions continua essent el lligam ineludible entre catalanisme i cristianisme, cosa que demostra fins a quin punt se segueix valorant el tema. El propi "Olaguer Recó" ho constata, ni que sigui irònicament:

"Amich Carner, a mi no.m sab greu res de lo que passa, perquè sé que el catalanisme és un continuu prodigi; y per lo tant DÉU SE'N CUYDA" (3).

En mans de Carner, el diàleg amb un alter ego és abans que res un recurs literari. El desdoblament permet un major distanciament respecte al tema exposat i l'adopció d'una perspectiva destranscendentalitzada. En bona mesura perquè allò que s'està oferint és opinió política, però també literatura, amb tot el que això suposa de manipulació a partir del llenguatge. Les posicions de l'autor s'identifiquen amb les dels dos interlocutors. És indiferent que parli un o l'altre. Normalment les converses es converteixen en un monòleg a dues veus. La discrepància de parers és utilitzada com a recurs per tal que un dels dos, indistintament, pugui anar plantejant qüestions per tal de facilitar a l'altre d'esplaiar-se en les respostes.

En la primera conversa s'ofereix el marc on es

desenvolupen els diàlegs i es caracteritza l'interlocutor fictici. La identificació amb l'autor arriba fins al punt de descriure l'alter ego com a veritable doble seu. Almenys pel que fa a la personalitat:

"N'Olaguer Recó és falaguer ab tothom, y la seua falagueria no és pas amohinosa ni botiguera. Més que d'un esforços prové d'una visió lluminosa y amable de la vida. Sense cap pretensió de dogmatisme, ab elegància y subtilitat d'orfebre, fa sentir als demés quan enrahona lo efímer, lo petit, lo inútil de moltes ideas y molts aconteixements. N'Olaguer Recó admet poch principis, y demunt d'ells edifica ab rectitut; y és portentós veure quin home terrible es un home llògich. De vegades diu coses tan extraordinàries que semblen falses. Ha sabut donar a la veritat la elasticitat del sofisma. Jo estich convenut de que l'anarquia consisteix en tenir els cabells esbullats y la mirada sinistra, perquè lo que és n'Olaguer Recó podria dir les coses més espantoses y anàrquiques y en sos llavis semblarian somriures infantívols. Vull dir ab axò que hi ha una gran placidesa en l'ànima de n'Olaguer Recó, qu.ell és capàs de destriar una feréstega nuvolada en estretes, llargues y esquisides boirines roses" (4).

S'hi acumula un bon nombre de trets genuïnament carnerians: la falagueria, l'elegància, l'interès per les coses petites, la placidesa, la manca de dogmatismes, la lògica, etc. A part del gust pels clàssics, que constitueixen el seu principal bagatge cultural, o del "*finísim somriure*" de la seva ironia:

"Mon amich Olaguer Recó féu una pausa. Les pauses del subtil argenter són temibles. Sos ulls s'abàxan com ab humilitat, però tot seguit un finísim somriure ilumina gradualment la cara y els seus dits primorosos prenen iròniques positures" (5).

I, sobretot, la capacitat per transformar la realitat a la seva mida: una "*visió lluminosa y amable de la vida*" amb la qual "*ha sabut donar a la veritat la elasticitat*

del sofisma". Senyal que l'eina per a aquesta transformació no és altra que el do de la paraula, el joc de llenguatge. D'aquí que parli de "*subtilitat*" o de com "*podria dir les coses més espantoses y anàrquiques y en sos llavis semblarian somriures infantívols*". S'explica així que el seu ofici sigui el d'argenter, persona acostumada -com el poeta- a treballar amb finor, escrupolositat i precisió:

"Ses mans de tan fines y cuydades són dignes de tocar només joyes" (6).

i visqui al carrer de l'Argenteria, amb el consegüent lligam a una certa tradició autòctona barcelonina:

"El seu agradable enrahonar ha conservat la pau del Barcelona del sigle divuyt, d'aquella ciutat ahont només hi havia canonges, marxants y apotecaris" (7).

Aquesta primera conversa, a més de la presentació de l'interlocutor, és dedicada a la Unió Catalanista. Se n'extreuen diverses idees. Per un costat el respecte a la tasca feta per la Unió en el seu moment en pro de la unitat del catalanisme. Tot i alguna ironia, no es dubta pas que la redacció de les Bases de Manresa el 1892 fou una gran pas:

"L.Unió Catalanista tenia la missió de dogmatisar primerament, y després de reposar en la dogmatisació. Se complí la primera part ab les Bases de Manresa. Avuy els jovenets són escèptichs y.s riuen de tota base; molt més se riuran d'un aplech numerat de bases. Però és indubtable que aquella fou una gran tasca. (...) Aquella gent feya una obra magna en col·laboració; tothom hi duya tot lo que savia; tothom escurava y abocava" (8).

En canvi, no accepta la continuïtat de la tasca en el present. Els seus fonaments -diu Carner- havien estat generals, ambigus i simbòlics com les Bases. La concreció ha conduït a la dispersió i al trencament de la unitat.

No s'està, però, de legitimar la posició dels escindits. Per a ell, els veritables representants d'allò que en un principi simbolitzava la Unió Catalanista, i que al mateix temps han sabut adaptar-se als nous temps, són els joves que en sortiren per fundar "La Veu de Catalunya" (9). L'alineament de Carner, per tant, és ben explícit. El puritanisme apolític i el patriotisme romàntic ja no tenen sentit. Ni que en el seu si es mantinguin tendències radicals com la que encapçalen els redactors de "Joventut":

"Exint de l.Unió tots els elements joves, actius, vibrants, se constituïa d'una banda l'host furiosa y aixordadora qu.havia d'anar al triomf, y d'altre banda l.Unió romanía plena d'un sagrat silenci, favorable als himnes, als auguris y als gestes gairebé sacerdotals" (10).

La segona conversa és dedicada al grup d'"El Poble Català". En aquest cas es tracta de marcar distàncies respecte al sector que el 1904 s'escindeix de la Lliga Regionalista, crea el setmanari "El Poble Català" i el 1906 es consolida amb el pas del setmanari a diari i la fundació del Centre Nacionalista Republicà. Carner, que ha justificat en la conversa anterior l'escissió produïda al si de la Unió amb l'argument de la necessària modernització del catalanisme, no veu ara amb tan bons ulls aquesta nova ruptura. Segons ell, els escindits no tenen futur polític perquè són únicament intel·lectuals -els anomena "*sociòlechs*" o "*científichs*"-, gent capaç de fer un periòdic ben escrit, però no de tirar endavant una política. A més, de veritable catalanisme només n'hi pot haver un -el seu, és clar-, perquè existeixen uns principis que li són inherents i als quals no es pot renunciar: "la Fe y la Tradició" (11). Novament, doncs, el lligam amb el cristianisme:

"La fe en la virtualitat catòlica del catalanisme és molt hermosa y molt santa. Però me sembla que els teòlechs me daran la rahó en lo que vaig a dirli. Una host se disposa a lluytar per un ideal nobilíssim; per un ideal relligiós si vol. Si en ella hi ha homes injustos y heretges, pot ser qu. atreguin l. ira de l'Esperit Sant, y perjudiquin al mateix triomf del bé" (12).

Per tant, són arguments religiosos -sense oblidar el joc de llenguatge característic- els que justifiquen la necessària selecció a l'hora de destriar els "bons" (a la dreta) dels "dolents" (a l'esquerra). Per això l'escissió no és problemàtica. Fins i tot clarifica el panorama. Només es tracta de saber-se col·locar entre els "bons", els que entraran en el regne dels cels -diu Carner- i seuran, lògicament, a la "dreta" del Pare:

"La causa catalanista ha d'ésser neta per respecte a Déu; Jesús no vol l. unió dels homes, sinó que. ls bons se separin dels demás" (13).

La selecció és d'"origen diví" i, d'aquesta manera, inqüestionable. Aquells que no s'integrin, que no es queixin després quan siguin automàticament marginats.

La quarta conversa -la tercera és sobre Prat de la Riba i "La Veu de Catalunya" i mereix atenció a part- és dedicada al Comitè de Defensa Social (14). Segons Carner només hi ha dues energies socials cristianes a Catalunya: el catalanisme i carlisme. El Comitè vol situar-se entre mig i, per tant, no té raó de ser. No pot tenir cap incidència en l'espectre polític i ni tan sols no pot ser entès com a opció amb fonament:

"Són gent excelentíssima, relligiosa, caritativa, integèrrima; me complasc en assegurar-li. Y precisament per això s'han hagut de cercar un entreteniment ben inofensiu, ben honest y ben quietet. Y han triat axò de fer un Comitè qu. en el fons consisteix en jugar al dòmino y beure axarop. Pobra gent! No fan

mal a ningú. Les seues cares són tranquil·les. Trian ponents, comissions y subsecretaris. «Fan junta» com el de Mossén Janot; «Fan Jochs» com els habitants de Canprosa. Són gent bona y sense esma. Ells comprenen vagament la seua inutilitat, però la seua inutilitat els hi és dolça" (15).

Implícitament s'està deixant assentada altre cop la necessària vinculació entre catalanisme i cristianisme. Ni tan sols no es qüestiona. Per això ha triat una opció tan poc significativa com la que representa el Comitè de Defensa Social. No interessa tant per la incidència que pugui tenir com pel seu fonament religiós. Ha de quedar ben clar que de catalanisme cristià només pot haver-n'hi un, per insignificants que siguin les hipotètiques variants. L'article és útil també per veure com es prescindeix de les tendències més properes a l'integrisme.

La darrera conversa és una crítica al republicanisme federal. El rebuig és directe i sense matisos. El republicanisme és excessivament radical i oblida que el cristianisme és el principi bàsic configurador de la societat. Ja d'entrada se'l caricatura:

"Quina misèria, els republicans federals! La llur democràcia se compon de la Font del Gat, en Serafí Pitarra, el clavell a l'orella y el cigaló a la mà, el renech, el gargall, les fontades bèsties, els coros de Clavé, la Paula y les mitjes..." (16).

Pi i Margall esdevé el cap de turc, com a màxim representant de la tendència política fustigada. L'atac és molt dur i a nivell personal. Tot en ell és negatiu: curt, egoista, mesquí, pedant, etc. Fins i tot s'afirma -en un to ben carnerià- que la seva activitat no és altra cosa que la sublimació d'un defecte físic: ser baixet.

"En Pi i Margall era un home sentenciós y pedant. El seu treball fou analítich y mesquí. Els seus ulls éran mes frets que les seues ulleres. May cap home ha tingut el cer-

vell tan estret y tan acadèmich. Era infinitament més tancat qu'un conservador. Com gay-rebé tots els estoychs era un gran egoista. La seua virtus romana tenia el següent origen: com qu'en Pi i Margall era un home petitó necessitava aqueix pretexte per estirar-se" (17).

El més interessant de la conversa és la justificació emprada per al rebuig. Tornem un cop més al fonament religiós. I ara amb esment explícit a Torras i Bages:

"Compari, amich Carner, la ignomínia de la federalalla ab la elevació d'aquells mots que acaba de pronunciar el senyor Bisbe de Vich: la Democràcia «és una qüestió religiosa y qui la vol tractar ab profunditat ha d'arribar a Déu, Esperit infinit»" (18).

S'estableix així una de les idees bàsiques del catalanisme conservador, encara amb un discurs d'arrel torrasibagesiana: la valoració de la tradició i de l'esperit cristià que la sustenta. Qualsevol plantejament progressista en general o republicà en particular no pot ser vàlid perquè no segueix aquest model secular:

"No sé si s'haurà fixat en un cas molt curiós. En meetings y articles de periòdich se diu moltes vegades que «Catalunya havia sigut el país més democràtic del món». Això és parlar impròpiament. S'hauria de dir: «Catalunya havia sigut el país més cristià del món»" (19).

Diferentment al que succeeix en els altres casos, l'animadversió contra el republicanisme federal ja és anterior a 1905 (20) i s'eixampla a altres posicions properes, tant republicanes com federals. Ara al marge de les Converses... de la tercera etapa de "Catalunya". Són casos com els de Josep Anselm Clavé, que és víctima d'algunes burles, o de Valentí Almirall, de qui la revista es distancia tot i que no abundin les referències ni siguin excessivament dures (21). Qui en surt més mal parat és Alejandro Lerro, un altre dels caps de turc, especial-

ment per part dels grups catòlics. Ja el 1901 Carner qualifica Lerroix i Blasco Ibáñez de "*mamarratxos y figurons de pega*" (22) i el 1903 a "Catalunya" se'n fa la caricatura. Malgrat que no se'l citi directament -típic joc retòric-, la referència és evident. És vist com a personatge grotesc i ridícul. Per això poden riure-se'n de gust (23). Però quan Carner posa major èmfasi en les seves diatribes contra el polític republicà és novament el 1905 a les pàgines de "La Veu de Catalunya". Especialment a En Lerroix periodista, en què, una altra vegada amb afany caricaturesc, es burla del component demagògic dels seus escrits:

"Alexandre Lerroix, Llochtinent de Espanya a Catalunya, té la cara vermella, l'aspecte de matarife; fuma puro; du las mans a las butxacas de las calsas; escriu en mànegas de camisa articles arrogants y franquetes. (...)

En Lerroix és precisament un individualista vigorosíssim. Els seus articles crus, imperatius, electrísan a las nostras gents de baixa mà, indòmitas i candorosas. Per dins de las vulgaritats, de las fraseologies anticuadas, dels paràgrafs inútils, s'hi aixeca una grapa ab las rencúnias, las envejas, las sets de sanch y d'incendi, els anhels de revolució, hi pasta -oh prodigi!- una immensa docilitat! Aqueix nou Alexandre és veritablement Emperador" (24).

Aquestes darreres citacions indiquen que la selecció no es limita només a les Converses de n'Olaguer Recó. La tria és més estricta i generalment també queda il·lustrada en textos de 1905 i 1906 o lleugerament posteriors. Les opcions esquerranes de caràcter radical no tenen perdó de Déu. Per un cantó els anarquistes, contra qui Carner s'esplaia a partir de 1906 des de les pàgines de "La Veu de Catalunya" (25). Per altra banda, els socialistes, sobre els quals ironitza algun cop des de "Catalunya" (26) i contra qui també entra a sac des del diari

a partir de 1907 (27). Lògicament, no creu que pugui existir un catalanisme obrer. Quan Pujulà i Vallès es fa càrrec el 1903 de "Llevant", setmanari que s'autodefineix precisament com a catalanista i obrer, a "Catalunya" immediatament en fan la caricatura burlesca:

"UNGLAS BRUTAS. Hi ha uns quants catalanistas que publican un periòdich trevallador. Y hi emplèan paraulas com «tifas» y «bacons». Oh esquisida educació de l'obrer! «Bacons» y «tifas»! Nosaltres sanglotem en silenci. Més V. Català n'ha defallit d'amor" (28).

La consciència de classe justifica així mateix el to permanentment paternalista a l'hora de parlar de qüestions obreres. Només cal llegir Instrucció y educació, una de les col.laboracions d'Alzina i Melis a "Catalunya". Hi enfoca el "problema" obrer des de posicions obertament reaccionàries. Les dificultats del món s'arreglarien senzillament amb amor. La societat s'hauria de moure per sentiment, però, en l'actualitat, té el cor nafrat, per la qual cosa són necessàries la instrucció i l'educació regeneradores com a camí per acostar l'home a Déu:

"El conflicte obrer, qu'és, ben esbrinat, sinó una lluyta d'odis y de codícies, de sentiments? Tal expressa clarament S. S. Lleó XII, al dir que no n'hi hauria de conflicte si tenguessen més caritat els de dalt y més paciència els de baix."

La causa del problema no és la diferenciació social -"que de pobres n'hi ha haguts sempre"- sinó la manca d'una consciència moral afectuosa i indulgent:

"El problema obrer no és degut a les penatitats i misèries de la classe treballadora: que de pobres n'hi ha haguts sempre; és degut a la general exacerbació de les passions, a la falta de relligió, a la mala formació del cor, en una paraula; tant en els rics com en els pobres. Altra seria sa situació si estaven animats per afectes d'amor y d'esperansa.

Bé.n poden guanyar de doblers els amos; bé.n poden obtenir de grossos jornals els obrers; tanmateix mentres no tenguin el cor net, se miraran amb mal ull y la discòrdia seguirà reinant dins el món" (29).

La posició de Carner en els anys immediatament posteriors, en canvi, és un xic més actualitzada. No tant en les idees de fons com en l'estratègia per presentar el tema. El model és ja el de Prat de la Riba. Desapareix el regust confessional i allò que esdevé prioritari és la necessitat d'harmonia social o del que ell entén com a esforç conjunt cara al bé comú, amb unes organitzacions obreres fortes però incapaces de plantejar una veritable lluita de classes. Ja és bo que en la societat hi hagi certes desigualtats:

"La humanidad es un organismo y todo organismo supone diversidad y desigualdad de elementos. Nada más soporífero y tedioso, nada más inhumano que las descripciones... proféticas de los países socialistas" (30).

Entre les opcions dretanes de les quals es distancïa, al marge de les que s'especifiquen en les Converses de n'Olaguer Recó, destaca la que encapçala Antoni Maura, personalitat política a qui Carner es refereix sovint en els textos d'aquests anys. La seva opinió és paral·lela a la de la Lliga Regionalista: mantenir-se'n distanciat, però reconèixer-ne la intel·ligència política (31). Pensem que Primer llibre de sonets va precedir d'una carta-pròleg de l'autor adreçada a A Don Antonio Maura, Príncipe de las Españas. Ja a l'època hi ha dubtes sobre com cal·llegir-lo i quin grau d'ironia conté (32). En realitat, però, el to irònic sembla indubtable. En el mateix pròleg Carner defineix el sonet com a "*poesía principesca*", per la qual cosa es veu obligat a ser fidel a la tradició de la dedicatòria al protector, que, en el cas d'un llibre de sonets i d'acord amb la definició, per força haurà de

ser un príncep. Carner, doncs, juga amb la convenció ja de bon principi. ¿No és tot el llibre un intent de donar la volta als continguts del sonet convencional, mitjançant un joc de distanciament irònic? Per què no ha de ser-ho també el pròleg? D'aquí el to ampul·lós característic d'aquesta mena de textos -en castellà fins i tot per tal que el joc sigui més evident-, però adreçat a un protector tan fictici com el seu títol de "Príncipe de las Españas", de qui se serveix per a aquesta mena de broma amb la tradició. Una burla de la qual Maura mateix no queda exempt -per alguna cosa l'ha triat a ell-, però que no passa de ser una brometa amable. A més que no és pas el primer cop que Carner utilitza aquest to entre irònic i ambigu per tal de referir-se a don Antoni (33).

La tria de Maura no obeeix només a la seva condició d'home públic important sinó també al fet de ser mallorquí. D'aquí que Carner escrigui articles com En Maura a Valldemossa en què "El gran Toni de Mallorca" -continua la ironia camuflada d'ambigüitat- és presentat com a ésser feliç perquè entra en contacte amb el paisatge illenc, amb tot el que aquest paisatge representa ("sent la fresca aroma de les coses naturals, la incomparable salut espiritual que ve del contacte amb la terra"), i és "lluny de la fatal influència madrilenya" (34). El matis burlesc no desapareix pas i en algun moment el distanciament és molt més evident. Sobretot a mesura que s'avança en el temps (35).

L'APROXIMACIÓ A PRAT DE LA RIBA I A LA LLIGA REGIONALISTA. INCORPORACIÓ PROGRESSIVA A "LA VEU DE CATALUNYA"

La tercera de les Converses de n'Olaguer Recó és la prova conclouent de l'adscripció de Josep Carner a Prat de la Riba i a la Lliga Regionalista. L'admiració envers la figura de Prat de la Riba es incondicional i ditiràmica. És aquí el lloc on es fa més explícita. Fins i tot amb exageració:

"Quin home! És un polític continuu. (...) En Prat és un lluytador fi, invisible y seguit. Quan en Prat vol atravesar un mur, posa l'enginy de guerra a prop de l'obstacle, y cau una pols molt lleu, que fins és bonica de veure voleyar. Però quan us en adoneu, la pedra no hi és. D'aquexa manera dolça y maliciosa ell ha traspasat montanyes, ha enfon-dit pous, y oh miracle! ha obert sepulcres. (...) L'obra d'en Prat és gloriosa" (36).

Carner torna a distingir-hi els tres tipus de catalanisme vistos en les converses anteriors: "els qui no.s mouen" (la Unió Catalanista), "els qui.s mouen y.s cànsan" perquè corren massa (la gent d'"El Poble Català") i "els qui.s mouen y no.s cànsan" (la Lliga). El decantament és altre cop clar. Allò que més es valora de l'obra de Prat és la renovació i modernització que ha fet del catalanisme. I sobretot la clarificació del panorama polític. Sempre amb el conservadorisme com a aspecte irrenunciable:

"En Prat és un removedor per necessitat y un conservador per temperament. Si are fa un xich de soroll és perquè truca a la porta, però quan ell sigui a dins, el silenci de son esperit reflexiu s'estendrà inmensament demunt de Catalunya" (37).

I també, és clar, el cristianisme. Prat sembla l'escollit -l'"ungit"- per tal que els catalanistes cristians el segueixin. Qualsevol altra posició és errònia:

"Hi ha catalanistas cristians qui malparlan d'En Prat de la Riva. Amich Carner, patim de rebeldia en els pensaments y les converses, y de sumissió y aplanament en l'esfera dels actes, al contrari dels temps mitgevals. Y més valdria que penséssim en poques coses -en els Manaments de la Lley de Déu- y que enraonéssim poch y baix, y donguéssim en cambi terribles cops de magall y espaventables cops d'axada. Si axí.s complís, tots els catalanistes cristians seguirían a n'en Prat de la Riva. Ell sembla definitivament ungit. Y ja nostres ulls haurían d'ésser humils y nostres boques sense murmuri" (38).

Tampoc no hi passa desapercebut un dels punts fonamentals de l'ideari: la integració de tothom en una obra comuna mitjançant una harmonització dirigida i programada:

"Y recordi ab quina incomparable sollicitut en Prat anava cuydant-se dels elements poc cohesionats, armonisant-los en un ordre superior, mercès a la discreta colocació. La host catalanesca s'era tornada en un mecanisme savi i infalible" (39).

Aquest article de febrer de 1905 és el preludi d'un seguit de referències elogioses semblants que s'allarguen durant tota la vida del poeta. Les primeres, ja del mateix any. Sempre amb idèntica admiració i sense cap vacil·lació, a diferència del que succeeix amb Cambó. El reconeixement és tan notori, que Prat es converteix en una de les poques persones que no han de suportar mai les típiques bromes carnerianes (40)

Els companys de grup també reben el primer efecte seriós de la influència de Prat el 1905. Jaume Bofill, per exemple, que després es convertirà en un dels seus incondicionals, comenta que la seva primera aproximació és a través del pròleg a Regionalisme y federalisme de Lluís Duran i Ventosa, llibre aparegut precisament el 1905 i ressenyat amb elogis a "Catalunya" (41). Per altra banda Emili Vallès, que culmina la seva evolució ideolò-

gica personal un xic més tardanament, confessa que Prat acaba essent per a tots ells un dels noms intocables:

"Aquella colla de minyons eixelebrats, d'un eixelebrament bon xic cerebral, no érem pas uns iconoclastes. Déu ens guard que algú hagués tocat els homes eminents del nostre temps. Tots ens sentíem humils deixebles del gran Prat de la Riba" (42).

El fet cert és que el 1906 la relació i l'influx ja són ben intensos, cosa que es nota tant en l'augment de les col.laboracions de Carner a "La Veu de Catalunya" com en les visites que efectuen assíduament a casa seva (43). Tot plegat farà que tots ells vagin a parar a la Joventut Nacionalista de la Lliga en el moment de la seva fundació (44).

La causa fonamental d'aquesta aproximació després del període de silenci durant la segona etapa de "Catalunya" cal cercar-la en l'escissió de la Lliga Regionalista durant 1904. És un moment de clarificació del partit -és des d'ara quan realment actua com a tal- i de formulació d'un programa de classe al qual de mica en mica -especialment des de 1906- s'anirà integrant una política cultural, amb la qual cosa es posen les bases per a l'existència d'una intel.lectualitat orgànica. Si ens remuntem al moment exacte de l'escissió, trobarem les primeres referències puntuals -encara molt escadusseres- de la vinculació de gent del grup carnerià al sector que no s'ha escindit. Concretament en la llista d'assistents a la festa de germanor catalanista que organitza la Lliga el juliol de 1904 per tal de reunir tots els simpatitzants fidels i reimpulsar el partit després de la crisi. Enmig de la llarga enumeració apareixen els noms de Rafel Masó, Jaume Bofill i -textualment- Joseph Carné (45). No deu ser pas fortuïtament que el primer article de caire polític que Carner signa a les pàgines de "La Veu de

Catalunya" -ni que encara no sigui gaire compromès- parli precisament de l'acollida a Alfons XIII durant la seva visita de 1904, precisament la que desencadena la crisi (46).

Fins llavors la seva participació en el diari s'havia limitat a col.laboracions de caire literari, especialment de narrativa curta. La seva entrada es produeix a finals de 1902, segons sembla per intercessió de Jaume Carner -cosí seu- que és qui el presenta a Prat de la Riba (47). És un moment, a més, en què la directriu cultural del diari encara està poc definida, per la qual cosa els textos literaris que puguin publicar-s'hi no són excessivament representatius d'una possible orientació de "La Veu de Catalunya" en aquest terreny. Ni tan sols les ressenyes de llibres, ja que el criteri no és selectiu. Simplement es ressenyen aquells dels quals es reben dos exemplars. Per tant, tot i que la participació de Carner sigui força abundant, no són textos que denotin un compromís explícit amb la ideologia del partit. A part de ser un moment en què paral.lelament continua publicant a "La Renaixensa", cosa que seria difícilment explicable en el cas de col.laboracions compromeses (48). L'únic article seu d'aquest període al diari de la Lliga és De l'illa daurada (20-I-1904), cas excepcional i sense cap connotació militant. És cert que alguna de les narracions admet una lectura sòcio-política -el cas d'Els peluts infectes, per exemple-, però no pas de caràcter programàtic.

El maig de 1904, el seu primer article amb rerafons polític -Un llibre per a l Rey- insinua un canvi, el qual, però, encara tarda una mica a concretar-se. Màxim alguna cosa de difícil catalogació com D. Eustaquio (21-VII-1904), a mig camí entre la nota periodística i la

narració literària. Els articles publicats entre maig de 1904 i finals d'any encara són poc significatius. Sí que denoten, però, un major afiançament de Carner dintre del diari, tot i que no s'hagi convertit, ni molt menys, en un articulista habitual (49). És el moment també en què, a propòsit d'Homenatge a en Joan Maragall (13-VI-1904), Prat de la Riba encara li ha de polir el discurs per tal de cenyir-lo a les directrius del partit, cosa que permet intuir que aquestes directrius no estan perfectament assumides (50). L'únic article realment important és una rèplica a Gabriel Alomar -Loxias parla clar (11-X-1904)- en la qual, tot i que sigui des d'una perspectiva literària i no purament ideològica, s'hi apunten algunes de les constants futures: la discrepància amb Alomar per qüestions extraliteràries o la funció social del poeta.

Durant els primers mesos de 1905 la participació manté una tònica semblant, amb articles de caire religiós, més aviat circumstancials i sense gaire continuïtat (51). Just quan "Catalunya" deixa de publicar-se és quan es produeix el canvi. La tendència s'inverteix: les col.laboracions literàries pràcticament desapareixen i augmenten enormement els articles periodístics, especialment els de caire ideològic i polític. L'"Olaguer Recó" de les Converses... fa el salt a "La Veu de Catalunya", normalitza el nom d'acord amb els criteris de l'empresa editora -passa d'"Olaguer" a "Oleguer"- i converteix el diàleg en monòleg. Són els Soliloquis d'un bonhome -signats sempre amb el pseudònim-, amb els quals Carner inaugura la seva col.laboració regular al diari com a articulista d'opinió. La secció apareix com a tal entre el 19 de juny de 1905 -"Catalunya" havia tancat portes el 30 de maig- i el 26 de febrer de 1906. A partir d'aquest moment, després d'un parèntesi d'uns mesos, "Oleguer

Recó" continua signant articles fins a final d'any, amb una periodicitat semblant, però ja sense una secció amb títol fix (52). L'ús del pseudònim -que a "Catalunya" s'havia convertit en l'indicador de la clarificació política- és simptomàtic de l'orientació ideològica que vol donar als articles, ara ja perfectament en consonància amb les directrius exigides. No seria d'estranyar, doncs, que la professió de fe de les Converses... hagués estat el detonant de l'obertura definitiva de les portes de "La Veu de Catalunya".

Paral·lelament als articles amb pseudònim, n'hi ha d'altres que continuen signats amb el nom propi. No pas, però, el 1905. Des que apareix el primer dels soliloquis i fins a final d'any, tots els seus escrits queden integrats en la secció. La majoria són comentaris polítics sobre fets d'actualitat, sempre a partir d'alguna anècdota:

- *El darrer conservador (19-VI)
- *Els darrers mots d'en Villaverde (18-VII)
- *Influència dels Josepets (27-VII)
- *és el colmo (28-VII)
- *En Lerroux periodista (12-VIII)
- *Tothom elegeix (6-IX)
- *Els votants inesperats (7-IX)
- *La gent ve (9-IX)
- *L'èxit de Vich (13-IX)
- *La bandera espanyola sediciosa (18-IX)
- *Un cònsul espanyol (19-IX)
- *La festa d'Espanya (28-IX)
- *Weyler y Azcárraga (18-X)

En altres casos són articles de veritable reflexió ideològica:

- *El campament (24-VI)

*Els domassos (29-VI)

* Els reflectors de l'esquadra anglesa (12-VII)

*La ganyota separatista (21-IX)

També n'hi ha de reflexió estètico-literària:

*Tornant de l'enterro (18-VIII)

*Recordant l'Obrador (3-X)

*De re poètica (14-X)

Alguns altres tracten temes culturals, però insinuen una certa programació política:

*Una penya d'aborrits (3-VII)

*La llotja de Mallorca (22-VII)

O no van més enllà d'una simple insinuació:

*Fa Oro (19-VII)

*Y tant Oro com fa! (21-VIII)

En tots els casos és molt important el treball de llenguatge i la recreació literària de l'anècdota de partida: la ironia, la complaença en els recursos estilístics, el procés de creació en funció de la frase final, etc. Hi ha moments en què aquest joc és prioritari:

*Lord Beresford a Mallorca (8-VII)

*El mot suprem d'en Romanones (25-VII)

*Les cavilacions de l'Infantet (3-VIII)

*Història veritable (9-VIII)

*La senyora neguitosa (24-XII)

Tots ells en la línia de les típiques notes periodístiques que després són recollides en volum. El vessant de Carner com a periodista literari -que té el seu fonament en el tractament de l'actualitat dels textos anònims de "Catalunya"- s'apunta ja des d'un principi i va configurant tot un gènere (53).

Durant 1906 la participació continua en la línia observada des de juny de 1905, però amb algunes variants:

s'aguditzava la tendència a la desaparició de les col·laboracions literàries, que ara són ja pràcticament excepcionals (54) i es mantenen els Soliloquis d'un bonhome durant els mesos de gener i febrer, però abandonen la temàtica política i es queden en l'especulació de tema literari o la glossa d'algun personatge:

- *En J. Nogués y Taulet (30-I)
- *Poesia d'hivern (1-II)
- *Nostre mossèn Alcover (7-II)
- *En Grilo (19-II)
- *Els Còdex de Tarragona (26-II)

La tendència es confirma quan els articles es reprenen a partir del mes de juny, ja sense el títol general de la secció. Tot i que no hi ha gaires canvis, són textos menys ideològics que no els de 1905. En els articles de comentari polític el pretext cada cop sembla més eventual:

- *Les melodies d'en Moret (9-VI)
- *Una dona hermosa a Governació (13-VI)
- *El pobre Tristan (20-VI)
- *Solidaritat monàrquica (26-VI)
- *En Maura a Valldemossa (11-VII)
- *Aventura de viatge (21-VIII)
- *La dissort del jove (4-XII)

tot i que en algun cas es retorna al to combatiu:

- * A propòsit d'aquest que té dos noms de rey y només és diputat (15-XII)

Es mantenen les reflexions estètico-literàries, entre elles l'únic article de la sèrie posterior a 1906:

- *Sobre poesia èpica (4-VII)
- *A la Reina de la Festa (3-V-1907)

així com els escrits de pura recreació d'una anècdota, sense comentari polític de fons:

- *Berenar de comares (9-VIII)
- * Barceloneries. L'estany de l'Ateneu (13-VIII)
- *D'Olot. Fajol marcit (17-IX)
- *Coses gironines. Les voltes (8-XI)
- *Coses gironines. Evocació mortuòria (17-XI)

Tornen a haver-hi també articles sense pseudònim. En el cas dels de reflexió estètica no hi ha gaire diferència respecte als d'"Oleguer Recó". Ho il·lustra La Reina de la Festa (4-V-1906), amb el mateix títol d'una de les col·laboracions amb pseudònim. Generalment, però, aquesta temàtica prefereix signar-la amb nom propi:

- *El darrer mot d'en Costa (22-III)
- *Lulòfils (26-V i 20-VII)
- *Els haikai (15-VI)
- *Cançons de pandero (25-VII)
- *D'en Mistral (27-X)
- *Scient bellesa (27-XII)

Especialment quan s'hi entreveu una política cultural:

- *La cansó insinadora (2-IV)
- *En Xavier Viura (7-V)
- *Exposició de llibre català (13-X)

N'hi ha dos que tornen a ser recreació d'una anècdota, en termes idèntics als d'"Oleguer Recó":

- *Santa Rosa de Lima (29-VIII))
- *Bruyt a Mallorca (1-X))

També renuncia al pseudònim en els textos a priori més seriosos, més compromesos o aquells en què no té tant protagonisme el joc estilístic. En aquest cas, no recórrer al pseudònim és un nou símptoma de maduració de la militància. Els de caire més purament polític són:

- *Castella endintre (24-X)
- *Un germà de València (10-XI)

*Ens tornem bons (11-XII)

Amb tota una sèrie sobre Solidaritat Catalana:

*De la Solidaritat. Tothom (3-V)

*L'alegria de la solidaritat (14-V)

*La riuada (19-V)

*Allà y aquí (24-V)

*Nit de Sant Joan (23-VI)

I, per últim, dos més de caràcter ideològic:

*Per a la Sagrada Família (20-I)

*Meditació per al primer dia de juny (1-VI)

Queda clar que des de la segona meitat de 1905, i encara més durant 1906, Carner és un col.laborador habitual que s'ha fet un lloc en el diari. Fins al punt que Mateu Obrador se serveix del seu nom com a exemple d'allò que "La Veu de Catalunya" representa entre la premsa catalanista (55). No arriba, però a ser-ne redactor. Almenys durant aquests dos anys. Segurament perquè prefe- reix continuar com a col.laborador, amb un tracte espe- cial (56).

D'altra banda, ell és el primer dels companys del grup que hi entra i s'hi assenta. Cal pensar que des de ben aviat "La Veu de Catalunya" apunta una lleugera pro- gressió respecte al torrasibagesianisme. D'aquí l'enfron- tament amb els antics promotors del setmanari, que acaben a "Lo Pensament Català". Carner és el primer que assumeix aquesta progressió i, per tant, és lògic que sigui també el primer d'incorporar-se al diari. Des de dins s'encar- regarà de facilitar l'accés dels amics. Jaume Bofill i Emili Vallès entre els companys de "Catalunya", però també els nous components del grup carnerià a partir de 1906. Especialment Josep Mª López-Picó (57).

La introducció de Jaume Bofill es produeix entre 1906 i 1910. En aquest últim any és quan inicia la seva

participació habitual amb un caràcter ja marcadament doctrinari (58). Ell mateix confessa que en els primers moments Carner li fa d'intermediari i que els articles que hi tramet de tant en tant no sempre els hi publiquen (59). La seva primera col.laboració és precisament la ressenya d'Els fruits saborosos el febrer de 1906 (60) i el gener de 1907 ja apareix a la llista de col.laboradors. Un any, però, en què no hi ha cap article seu i la participació es limita a la resposta a una enquesta sobre el teatre municipal (61) i a ressenyes dins la secció Gazeta bibliogràfica signades amb les inicials J. B. y M., que no ofereixen dubtes d'atribució. Són ressenyes d'encàrrec i sobre llibres de temes molt diversos, les quals encara es detecten el 1909 i li permeten anar guanyant terreny dins del diari a mesura que es va introduint en altres òrgans de militància. Especialment a "La Catalunya", que el gener de 1908 li edita Clasicismo nacional, text traduït de la conferència pronunciada el novembre de 1907 als locals de la Lliga Regionalista, amb el qual es corrobora la seva personal evolució ideològica.

Les primeres col.laboracions d'Emili Vallès a "La Veu de Catalunya" són de 1905, just quan Carner té ja possibilitats d'influir en la seva incorporació. El 1904 no sembla encara gaire ben vist pels responsables de la publicació, potser a causa de la seva anterior militància a Unió Catalanista, i fins i tot li refusen articles (62). L'any següent ja hi envia notes de crítica musical i des de 1906 intervé -igual com succeeix amb Bofill a partir de l'any següent- en la secció Gazeta bibliogràfica, també signant amb inicials i fent ressenyes d'encàrrec sobre llibres diversos, tot i que, en el seu cas, amb una certa especialització en temes musicals i religiosos.

Per aquest motiu consta també en la llista de col.laboradors del diari de gener de 1907, malgrat que durant l'any tampoc no hi ha cap article seu. Durant 1908 i 1909 la seva participació augmenta, però no és mai excessiva (63). També com en el cas de Bofill -els paral·lelismes són clars- els primers textos compromesos, aquells que marquen la seva clarificació política, apareixen a les pàgines de "La Cataluña" a partir de 1908 (64).

La revista humorística "Cu-cut!", fidel als postulats de la Lliga Regionalista des de la seva fundació el 1902, és un canal complementari per observar la introducció de Carner i els seus companys a les plataformes del partit. Tot i que sigui a un nivell molt inferior -són uns anys en què aquest tipus de publicacions no els atreuen excessivament (65)- hi ha alguns paral·lelismes interessants. En el moment de l'aparició Carner n'és reticent i en fa una crítica contundent des de "Montserrat". Són anys encara de distanciament:

*"«Perdiu en salsa», «Cu-cut!»
Tremolem!*

*A mi no m fan riure els que són xistosos,
sinó els que ho resúltan.*

Que no n'hi ha poch!

*Bé s'ha vist ab els primers números dels
dos setmanaris. No hem vist mai gràcias tan
desgraciadas ni sal tan insípida. «Perdiu» y
«Cu-cut» poden tornar-se'n al no-res d'ahont
sortiren. El bon gust els hi cantarà las
absoltas" (66).*

No hi ha col.laboració de membres del grup carnerià en números en principi tan adequats com el que el 1902 dediquen a la mort de Verdaguer. És massa aviat. L'apropament serà progressiu, sense que arribi mai a ser excessiu. El 1904 ja reproduïxen tres poemes de Carner -fins i tot una fotografia-, amb motiu de sengles victòries en jocs florals diversos (67) i el 1905 s'elogia l'estrena d'El

comte l'Arnau i hi ha textos seus i de persones properes. Ara són ja col.laboració directa -amb el vist-i-plau dels autors, per tant- i no pas aprofitant el material que proporcionen els certàmens (68). La reticència ha esdevingut acceptació i reconeixement.

REESTRUCTURACIÓ DE L'IDEARI

La clarificació ideològica de Josep Carner i els seus companys de grup implica la reestructuració de l'ideari en funció de l'opció assumida i, per tant, la fidelitat al programa polític de la Lliga Regionalista. Un programa que, bàsicament, se centra en quatre punts. Un, la defensa d'uns interessos econòmics diferenciats i de classe mitjançant l'estratègia d'un catalanisme de caire possibilista. Dos, la manca de radicalisme en els plantejaments a causa del fonament ideològic tradicionalista i la impossibilitat de prescindir del mercat comercial espanyol. Tres, la voluntat de donar la imatge de fortalesa, harmonia i unitat interna de cara a l'exterior. Amb la contradicció pròpia de voler crear una societat sense conflictes de classe, però dirigida per una sola d'aquestes classes d'acord amb els seus interessos. I quatre, l'existència d'uns intel·lectuals orgànics encarregats de definir la Catalunya ideal que cal projectar tant a l'exterior com a l'interior.

La fidelitat al programa es fa patent fonamentalment a través dels textos apareguts a "La Veu de Catalunya" i després a "La Cataluña". En analitzar-los, immediatament sorgeix un problema de fons: ¿fins a quin punt l'actuació d'aquesta intel·lectualitat és conseqüència del dirigisme polític o bé de la pròpia voluntat per adequar l'actuació a un programa amb el qual se sent plenament identificada? És la gran pregunta, la qual no té pas una resposta simple perquè les dues hipòtesis són complementàries i cal valorar-les conjuntament (69). Amb els textos a la vista sembla deduir-se que la voluntat d'adequació és superior al que pugui haver-hi de dirigisme. Carner fins i tot afirma que un dels grans èxits de

la causa catalana i de la cultura ha estat saber "conquerir els burgesos" i no pas al revés (70). A la pràctica les directrius, però, existeixen i en alguns moments actuen com a ortodòxia implacable.

Hi ha una sèrie de punts essencials que demostren aquesta fidelitat al programa. El propi procediment a l'hora d'establir una selecció d'opcions ja és prou simptomàtic. En primer lloc, un de genèric: el conservadorisme. Al llarg dels seus articles, Carner deixa clar que no creu en solucions exaltades ni radicals. A propòsit de catalanisme i monarquia, per exemple, elogia "l'esperit ample y tolerant de la Lliga Regionalista", a diferència de carlins, republicans o catalanistes d'esquerra:

"No preparem cap revolució en el sentit bullanguer y destructor de la paraula. No tenim interès en exterminar, sinó en aconduir. Per lo tant, és un sentiment vivíssim en la nostra política aquest sentiment del respecte a lo creat, a lo constituït" (71).

O a La riuada (19-V-1906), en què opina que el civisme de les masses és contrari a qualsevol tipus de comportament revolucionari perquè l'home, abans que res, ha de ser conseqüent amb l'ordre de la natura:

"Sí, plascent amich; així és aquesta terra. Tenia el recurs del terratrèmol, y no l'usà. El terratrèmol és, vertaderament, una falta de respecte a l'ordre suprem de la naturalesa."

Les dues constants més repetides són la regeneració d'Espanya des de Catalunya i la voluntat d'harmonia social. La primera comporta automàticament el concepte d'imperialisme exposat per Prat de la Riba a La nacionalitat catalana, un concepte segons el qual la noció d'imperi és indestriable de la cultura (72). En els textos de Carner de 1906 la idea de la regeneració és ben explícita -"el ressorgiment ha de venir de Catalunya", diu a La

cansó insinuada (2-IV-1906) (73)- tot i que no és freqüent que faci ús de la terminologia orsiana a l'hora de relacionar cultura i imperi (74). Hi ha doncs un cert espanyolisme que la ironia de totes les burles contra Madrid i la manera de ser castellana no acaba de camuflar. En aquest sentit, la seva posició és més moderada que no la que havia mantingut uns anys abans. Posteriorment acaba descartant del tot el separatisme, fins al punt de sentir-se "*ferviente partidario de la unidad estatista española*" per tal d'"*impedir a los castellanos que se separen de nosotros*" (75), en mots quasi idèntics als de Prat de la Riba, per a qui els secessionistes són els castellans. El 1906 aquest posicionament encara no és tan evident. Ja defensa, però, un cert federalisme que suposa, abans que res, no haver de renunciar a Espanya. Un federalisme que, a mesura que es concreta, va evolucionant cap a una mena d'ideal ibèric, també en uns termes rigorosament pràctics (76).

La necessitat d'integració i harmonia social a l'interior d'un país dirigit per una única classe social és, de fet, una conseqüència del concepte d'imperialisme. Carner la farà explícita en nombrosos articles. Amb el que això implica d'ordre i disciplina:

"Avuy tu y yo y tothom que és ver catalanista, sentim la necessitat de formar part d'una host organizada, de seguir ordenadament els prestigis notoris, de ser formidables per la obediència y per l'armonia" (77).

Sobretot a propòsit de Solidaritat Catalana, una iniciativa que en el seu fonament respon perfectament a aquest model d'unitat dirigida des d'una tendència hegemònica, la qual cosa és motiu de la lloança de Carner però també causa d'un fracàs irremissible. Només entre maig i juny de 1906 dedica al tema set de les seves col·laboracions a